

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2022. gada 16. augustā
(OR. en)

11802/22

ENER 394
ECOFIN 802

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2022. gada 5. augusts
Saņēmējs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
K-jas dok. Nr.:	COM(2022) 385 final
Temats:	KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI par to, kā īstenota Eiropas enerģētikas programma ekonomikas atveseļošanai un Eiropas Energoefektivitātes fonds

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2022) 385 *final*.

Pielikumā: COM(2022) 385 *final*

Briselē, 5.8.2022.
COM(2022) 385 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

**par to, kā īstenota Eiropas enerģētikas programma ekonomikas atveseļošanai un
Eiropas Energoefektivitātes fonds**

{SWD(2022) 204 final}

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par to, kā īstenota Eiropas enerģētikas programma ekonomikas atveseļošanai un Eiropas Energoefektivitātes fonds

Izturētspējīga infrastruktūra ir enerģētikas savienības pamats. 2021. gadā tika ievērojami stiprināta reģionālā sadarbība.

Šajā kontekstā būtiska nozīme bija Eiropas enerģētikas programmai ekonomikas atveseļošanai (EEPEA), proti, tā finansiāli atbalstīja svarīgus kopīgu interešu infrastruktūras objektus, kuru mērķis ir integrēt elektroenerģijas un gāzes tīklus un pastiprināt energoapgādes drošību.

I. PROGRAMMAS ĪSTENOŠANAS GAITA

Eiropas enerģētikas programmas ekonomikas atveseļošanai dzinējspēki — energoinfrastruktūra un inovācija — vēl aizvien ir tikpat svarīgi kā 2009. gadā, kad programma tika izveidota.

Šajā ziņojumā attiecībā uz katru EEPEA daļu ir raksturota projektu un Eiropas Energoefektivitātes fonda (EEF) īstenošanas gaita. Iepriekšējais ziņojums pieņemts 2021. gadā¹. Šis ziņojums aptver projektu īstenošanu laikā no 2021. gada 1. janvāra līdz 2021. gada 31. decembrim un minētajā periodā veiktos maksājumus.

II. VISPĀRĪGA INFORMĀCIJA PAR PROJEKTU (EEPEA) ĪSTENOŠANU

2021. gada decembra beigās bija pabeigti (vai izbeigti) 57 projekti no 59, un labuma guvējiem izmaksāti (sk. pielikumu) kopsummā 2 615 657 214 EUR (summa, kas palikusi pēc tam, kad atskaitīti ar atgūšanas rīkojumiem atgūtie 203 322 313 EUR).

Situācija attiecībā uz gāzes un elektroenerģijas infrastruktūru ir šāda: vairums projektu ir pabeigti, bet divi projekti vēl turpinās.

Projektu virzītājiem labi veicies ar atkrastes vēja enerģijas (AVE) integrāciju elektrotīklā, bet pēdējā atlikušā oglekļa uztveršanas un uzglabāšanas (*Carbon Capture and Storage — CCS*) projekta virzītāji nolēma finansiālā atbalsta sniegšanu projektam apturēt.

Komisija ir izvēlējusies finansiālo atbalstu investoriem saglabāt, kamēr ir skaidri zināms, ka var būt gaidāms galīgais investēšanas lēmums un projektam joprojām ir būtiska vērtība sabiedrībai.

1. GĀZES UN ELEKTROENERĢIJAS INFRASTRUKTŪRA

EEPEA infrastruktūras apakšprogrammā ir atbalstīti 44 projekti trīs galvenajās darbības jomās (gāzes starpsavienotāji, gāzes reversā plūsma un elektroenerģija).

¹ 2020. gada ziņojums, COM(2021) 670 final, pieņemts 2021. gada 26. novembrī.

Kopumā piešķirti 2 267 574 462 EUR, bet labuma guvējiem no šīs summas līdz 2021. gada 31. decembrim ir izmaksāti 1 692 273 968 EUR. Maksājumu priekšnoteikums ir labuma guvēju stingrā apņemšanās projektu īstenot, kas izpausta ar galīgo investēšanas lēmumu.

1.1. Līdzšinējais progress

Līdz šim no 44 infrastruktūras projektiem pabeigti 42 projekti, četri ir izbeigti, bet divi projekti vēl turpinās.

Elektroenerģijas nozarē ir pabeigti visi 12 projekti.

Gāzes starpsavienotāju nozarē ir pabeigti 13 no 18 projektiem; divi rit saskaņā ar jaunu grafiku, bet trīs ir izbeigti.

Centrāleiropā un Austrumeiropā īstenoto reversās plūsmas un starpsavienojumu projektu jomā ir pabeigti 13 projekti, bet vienu Rumānijas projektu Komisija 2014. gada septembrī izbeidza.

Kopš pēdējā EEPEA īstenošanas ziņojuma jo īpaši var izcelt šādu progresu.

- Starpsavienotājs Grieķija–Bulgārija (SGB) ir svarīgs ceļš gāzes pārvadei no Adrijas jūras cauruļvada (*TAP*) un Grieķijas sašķidrinātās dabasgāzes (*LNG*) termināļa uz ziemeļiem un svarīgs projekts gāzes piegādes diversifikācijai Dienvidaustrumeiropas reģionā. Tas ir kopīgu interešu projekts (KIP 6.8.1) un Centrāleiropas un Dienvidaustrumeiropas energosavienojuma (*CESEC*) prioritārais projekts. Komisija kopš paša sākuma ir sniegusi projektam politisku un finansiālu atbalstu. Šis projekts ir saņēmis 45 miljonus EUR no Eiropas enerģētikas programmas ekonomikas atveseļošanai un 39 miljonus EUR no Eiropas Reģionālās attīstības fonda. Projekta būvniecība tika pabeigta 2022. gada jūlijā, un ekspluatāciju plānots sākt 2022. gada oktobrī.
- Kipras Republikā Enerģētikas, tirdzniecības un rūpniecības ministrija pašlaik gatavojas ieviest dabasgāzes saņēmējtermināli, kas sekmēs Kipras energoresursu struktūras diversifikāciju, veicinās salas enerģētiskās izolētības izbeigšanu, kā arī no neatkarīgu ražotāju puses sekmēs konkurenci no gāzveida kurināmā iegūtās enerģijas ražošanas jomā. Saskaņā ar projekta virzītāja sniegto informāciju *LNG* kompleksu nodot ekspluatācijā plānots nākamgad.

Kas attiecas uz gāzes cauruļvadiem Kiprā, saskaņā ar projekta virzītāja 2021. gada tehniskās īstenošanas kopsavilkumu projekts tiks pabeigts līdz 2026. gadam. Attiecībā uz šiem gāzes cauruļvadiem, kas vajadzīgi, lai gāzi no *LNG* kompleksa nogādātu līdz tās galamērķim, iestādes pārskata savu viedokli par teritorijām, kurās tiks būvētas dabasgāzes ražotnes, un līdz ar to attiecīgo cauruļvadu maršruts, kā arī grafiks ir mainījušies.

2. ATKRASTES VĒJA ENERĢIJAS PROJEKTI

2.1. LĪDZŠINĒJAIS PROGRESS

Atkrastes vēja enerģijas apakšprogrammā ietilpst deviņi projekti, kas saņem atbalstu 565 miljonu EUR apmērā divās galvenajās darbības jomās:

inovatīvu turbīnu un atkrastes pamatņstruktūru liela mēroga testēšana, ražošana un ieviešana (6 projekti) kā arī modulāru risinājumu izstrāde lielu atkrastes vēja enerģijas pārvades jaudu integrācijai elektrotīklā (3 projekti).

Septiņi no deviņiem projektiem ir pabeigti, savukārt divi projekti ir izbeigti priekšlaicīgi. Šo projektu īstenošanai izmaksāti 427 190 976 EUR (atskaitītas ar atgūšanas rīkojumiem atgūtās summas).

2.2. LĪDŽINĒJAIS PROGRESS PA NOZARĒM

2.2.1. Progress attiecībā uz inovatīvām turbīnām un atkrastes struktūrām

Projektā “Aberdīnas atkrastes vējparks” 2018. gada 1. jūlijā uzņēmuma *Vattenfall* atkrastes vējparkā *Aberdeen Bay* sāka darboties vienpadsmit pasaulē jaudīgākās vējturbīnas (tobrīd katras turbīnas jauda bija 8,8 MW, bet pašlaik jau 12 MW). 2018. gada septembrī notika Eiropas Atkrastes vēja enerģijas apguves centra (Aberdīnas atkrastes vējparka) oficiālā atklāšana. Pēdējais ziņojums par projektu tika iesniegts un apstiprināts 2020. gada jūlijā.

2.2.2. Progress vēja enerģijas integrēšanā elektrotīklā

Abu pārējo projektu — *Kriegers Flak* un *COBRACable* — izpilde kopumā norit, kā plānots.

2019. gada septembrī ekspluatācijā tika nodots starpsavienotājs *COBRACable* starp Dāniju un Nīderlandi. Projekts *COBRACable* noslēdzās 2019. gada decembrī. 2020. gada martā iesniegtais galīgais ziņojums ir apstiprināts, un projekts ir slēgts.

Kriegers Flak – Combined Grid Solution sāka darboties 2020. gada decembrī, kas arī bija projekta beigu datums. 2021. gada martā iesniegtais galīgais ziņojums ir apstiprināts, un projekta galīgais ziņojums ir slēgts.

3. OGLEKĻA UZTVERŠANA UN UZGLABĀŠANA

EEPEA apakšprogrammā ietilpst seši projekti, un tā nodrošina atbalstu 1 miljarda EUR apmērā mērķim demonstrēt visu oglekļa uztveršanas, transportēšanas un uzglabāšanas procesu.

Viens projekts (*Compostilla* Spānijā), kurā tika nodrošinātas operacionālas uztveršanas, transportēšanas un uzglabāšanas pilotstacijas, ir beidzies. Četri projekti ir izbeigti priekšlaicīgi pēc projekta virzītāju lēmuma neinvestēt, bet viens projekts noslēdzies nepabeigts. Šo projektu īstenošanai izmaksāti 387 099 179 EUR (atskaitītas ar atgūšanas rīkojumiem atgūtās summas kopā 145 294 400 EUR apmērā).

III. EIROPAS ENERGOEFEKTIVITĀTES FONDS (EEF)

2010. gada decembrī 146,3 miljoni EUR no Eiropas enerģētikas programmas ekonomikas atvērēšanai (EEPEA) tika piešķirti finanšu mehānismam, kas paredzēts ilgtermiņam

enerģijas projektiem². ES iemaksa Eiropas Energoefektivitātes fondā sākotnēji bija 125 miljoni EUR. EEF tika izveidots 2011. gada jūlijā, tā kopējais līdzekļu apmērs sasniedzis 265 miljonus EUR³, un to atbalsta tehniskās palīdzības dotāciju mehānisms ar 20 miljonu EUR lielu budžetu un 1,3 miljoniem EUR informētības veicināšanas pasākumiem.

Tehniskās palīdzības dotāciju mehānisms devis iespēju atbalstīt investīcijas⁴, kas palīdz virzīties uz ES vērienīgajiem klimata mērķrādītājiem vairākās dalībvalstīs, to vidū Spānijā, Portugālē, Francijā, Dānijā, Apvienotajā Karalistē, Īrijā, Nīderlandē un Beļģijā. Pēc tehniskās palīdzības dotāciju mehānisma piešķiršanas termiņa beigām Komisija no sākotnējā piešķiruma 2020. gadā ES budžetā atguva 4 498 415 EUR (sk. pielikumu). EEF nodrošina īpaši pielāgotu finansējumu (gan parāda, gan pašu kapitāla instrumentos) energoefektivitātes, atjaunīgās enerģijas un tīra pilsētas transporta projektiem. Labuma guvēji ir vietējās un reģionālās publiskās iestādes vai privāti subjekti, kas rīkojas to vārdā.

1. LĪDZŠINĒJAIS PROGRESS

2021. gadā fonda portfelim pievienots viens jauns darījums —

EEF sadarbībā ar Lietuvas Publisko investīciju attīstības aģentūru (*VIPA*) izveidoja platformu “Ilgspējīgos resursos balstīta attīstība”⁵. Tā finansē investīcijas, kas palīdz mīkstināt klimata pārmaiņas. Platformas izveidei EEF kopā ar *VIPA* piešķir 12 miljonus EUR. Paredzams, ka šis finansējums energoefektivitātes un atjaunīgās enerģijas projektiem nodrošinās aizdevumus vairāk nekā 37 miljonu EUR apmērā, orientējoties uz investīcijām gan publiskajā, gan privātajā sektorā.

No EEF izveides līdz 2021. gada 30. septembrim fonds ir noslēdzis līgumus par 17 projektiem, kuru kopējā vērtība ir 176 miljoni EUR, un tiek lēsts, ka galīgo piesaistīto investīciju apjoms ir sasniedzis 324 miljonus EUR.

Balstoties uz EEF projektu novērtēšanas un ziņošanas satvaru⁶ par CO₂ ekvivalentā izteikto emisiju aiztaupījumiem un primārās enerģijas ietaupījumiem, 2021. gada septembrī tā investīcijas bija ļāvušas aiztaupīt gandrīz 584 235 tonnu CO₂ un ietaupīt 769 801 MWh primārās enerģijas⁷.

2 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1233/2010 (2010. gada 15. decembris), ar kuru groza Regulu (EK) Nr. 663/2009, ar ko izveido programmu ekonomikas atveseļošanas atbalstam, piešķirot Kopienas finansiālo palīdzību projektiem enerģētikas jomā.

3 Bez Eiropas Komisijas fondā iemaksas veikuši šādi investori: Eiropas Investīciju banka — 75 miljonus EUR, *Cassa Depositi e Prestiti SpA (CDP)* — 60 miljonus EUR un investīciju pārvaldniece *Deutsche Bank (DB)* — 5 miljonus EUR, savukārt 2020. gadā *Deutsche Bundesstiftung Umwelt (DBU)* — 10 miljonus EUR.

⁴ Sīkāku informāciju par šīm investīcijām var uzzināt šeit: <https://www.eeef.lu/european-commission-ta-facility.html>

⁵ Sīkāka informācija: <https://www.eeef.lu/news-detail/vipa-and-eeef-join-forces-to-invest-in-sustainable-projects-in-lithuania.html>.

⁶ EEF 3. ceturkšņa ziņojums, 2021, 5. lpp., pieejams vietnē https://www.eeef.lu/quarterly-reports.html?file=files/downloads/Quarterly_Reports/2021/eeef-Quarterly-Report-2021-Q3.pdf.

⁷ Kumulatīvi primārās enerģijas ietaupījumi ir norādīti tikai energoefektivitātes un tīra pilsētas transporta tehnoloģiju jomā; tajos ietilpst aprēķini par laiku no finansiālās slēgšanas līdz aizdevuma atmaksas termiņam, tādu projektu gadījumā, kas tiek īstenoti un darbojas mazāk nekā vienu gadu, balstoties uz aplēsēm, bet tādu

2. EEF tehniskās palīdzības mehānisms

2016. gada novembrī Eiropas Energoefektivitātes fonds nāca klajā ar jaunu tehniskās palīdzības mehānismu. Par pamatu ņemot EEF pārvaldīto Eiropas Komisijas tehniskās palīdzības mehānismu, fonds ir izveidojis jaunu instrumentu, ar ko atbalstīt uzņēmīgas publiskā sektora struktūras, kas vēlas īstenot pelnošus investīciju projektus ilgspējīgas enerģijas nozarē. Šādi projekti attiecas uz energoefektivitātes nozari, maza apjoma atjaunīgo enerģiju un/vai sabiedriskā transporta iniciatīvām. Labuma guvējus — reģionus, pilsētu domes, universitātes, valsts slimnīcas un citas publiskā sektora struktūras, kas atrodas ES dalībvalstīs, — EEF atbalsta, sniedzot konsultāciju pakalpojumus par plānotajām investīcijām, piemēram, veicot realizējamības pētījumus, energoaudītu, nodrošinot juridiskos pakalpojumus un ekonomiskās dzīvotspējas analīzi. EEF tehniskās palīdzības mehānisms ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības pamatprogrammā “Apvārsnis 2020” paredzētā mehānisma *ELENA* (Eiropas vietējais enerģijas atbalsts). Līdz 2021. gada decembrim tas jau bija atbalstījis astoņus labuma guvējus Itālijā, Spānijā un Lietuvā.

3. Galvenie secinājumi un perspektīva

EEF ir pakāpeniski izveidojusies pārlicinoša rentablu investīciju vēsture, un pēc 10 darbības gadiem tas jau atbalstījis 17 ļoti atšķirīgus projektus⁸ (2 no tiem jau ir atmaksāti, bet ieņēmumi reinvestēti fondā) dažādās tehnoloģijās 8 dažādās dalībvalstīs un Apvienotajā Karalistē.

IV. VISPĀRĒJIE SECINĀJUMI

EEPEA ir labi rezultāti. Visu 12 elektroenerģijas projektu un vairuma gāzes projektu infrastruktūra ir pabeigta, savukārt divi gāzes projekti vēl turpinās un to pabeigšana sagaidāma 2022. un 2026. gadā. Eiropas Komisijas īstenotā stingrā projektu īstenošanas un uzraudzības kontrole ir palīdzējusi kāpināt instrumenta efektivitāti.

Atkrastes vēja enerģijas projekti bija sarežģītāki, nekā gaidīts, taču projektu virzītājiem un konstruktoriem izdevās rast risinājumus to pabeigšanai — reizēm pagarinot līgumu darbības laiku. Vairāk nekā 12 gadu darbības laikā EEPEA palīdzējusi gūt tehnoloģiskas zināšanas un veicinājusi atkrastes vēja enerģijas starpsavienojumu tehnoloģiju izstrādi.

Lai gan EEPEA finansiālais atbalsts nebija pietiekams, lai uzņēmumus pamudinātu īstenot komerciāla mēroga *CCS* demonstrējuma projektus, Komisija joprojām *CCS* uzskata par svarīgu dekarbonizācijas panākšanai (vienīgā uzticamā oglekļa dioksīda ilgtermiņa uzglabāšanas tehnoloģija), ES kopumā un jo īpaši energoietilpīgām un oglekļietilpīgām nozarēm.

EEF ir investējis vairākos energoefektivitātes projektos un turpinās savu portfeli paplašināt, nodrošinot finanšu risinājumus un nesot peļņu saviem akcionāriem. EEF ir arī paraugs inovatīviem finanšu instrumentiem, jo investē izmakslietderīgos un labi izstrādātos

projektu gadījumā, kas darbojas vairāk nekā vienu gadu, — uz faktiskajiem datiem. Ietaupījumi attiecas uz projekta kopējo investīciju apmēru (t. i., EEF un citu investoru investīcijām).

⁸ EEF 3. ceturkšņa ziņojums, 2021, 10.–15. lpp., pieejams vietnē [https://www.eeef.lu/quarterly-reports.html?file=files/downloads/Quarterly Reports/2021/eeef-Quarterly-Report-2021-Q3.pdf](https://www.eeef.lu/quarterly-reports.html?file=files/downloads/Quarterly%20Reports/2021/eeef-Quarterly-Report-2021-Q3.pdf).

ilgtspējīgos enerģētikas projektos, kuri spēj piesaistīt privāto kapitālu, demonstrējot šo investīciju ekonomisko pamatojumu un gūstot pārliecinošus panākumus.